Sprawozdanie

Archiwaryusza Dra Stanisława Krzyżanowskiego

za rok 1893

w myśl §. 14 statutu archiwum przedłożone Radzie miasta Krakowa za pośrednictwem Komisyi archiwalnej.

W uporządkowaniu ksiąg postąpiono tak znacznie, że jest uzasadniona nadzieja, iż w roku 1894 cały zasób archiwaliów po koniec XVIII wieku systematycznie rozłożonym zostanie, tak, aby w r. 1895 spisywanie naukowego inwentarza można rozpocząć.

Szczegółowy wynik prac w r. 1893 przedstawia się, jak następuje:

I. Kraków.

1. Z ksiąg krakowskich radzieckich wydzielono tomy 6. 9. 10. 11. i 64. i przyłączono do odpowiednich działów, jak *Lib i Plenipotentiarum*, *Senatus consulta* i *Transactiones*.

2. Zbiór „*Proconsularia*“ rozbito i utworzono z niego trzy działy: *Libri Colloquiorum*, t. j. księgi wspólnych spraw magistratu i pospólstwa (woluminów 9), *Conclusiones* księgi uchwał magistratu (wol. 61) i Protokóły sesyi magistratu zreorganizowanego w r. 1790 (wol. 15).

3. Księgi sądów kryminalnych dotychczas porozrzucane zebrano w dział osobny (wol. 40).

4. Księgi skarbowe uzupełniono dodaniem t. zw. *Libri quietationum* i spisami wydatków nadzwyczajnych (wol. 43).

II. Kazimierz:

5. Ułożono: *Consularia* od r. 1640–1701 i uzupełniono ten zbiór 24 woluminami aktów oryginalnych zebranych z luźnych zeszytów.

6. Osobno wydzielono bruliony *Cons. Cas.* w liczbie 26 zupełnych i 5 niezupełnych woluminów.

7. Zebrano w osobną grupę „*Proconsularia Casimir.*“ od r. 1642—1766, razem wol. 38.

8. Księgi ławnicze kazimierskie ułożono do końca XVIII. wieku, mianowicie: *Advocatialia* od r. 1458—1630 (wol. 7) i *Scabinalia* od 1407—1781 (wol. 33). W dziale tym archiwalia z XV. wieku, składające się przeważnie z luźnych zeszytów, wymagają uzupełnienia i z oprawą ich trzeba było się powstrzymać z obawy, że może jeszcze w innym dziale znajdą się do nich należące fragmenty.

9. Bruliony ksiąg ławniczych po r. 1780 oddzielono osobno (wol. 10). Każdy wolumen brulionów ułożonych otrzymuje karteczkę, w której wyszczególnia się dokładną datę odkąd i dokąd sięga, numer i stronice księgi oryginalnej, której odpowiada — każdy jest na razie związany i opatrzony tabliczką z wymienieniem lat. Będą one potem oprawiane.

10. Oddzielono księgi testamentów mieszczan kazimierskich od r. 1543—1647 (wol. 5) i

11. Inventaria od 1544—1647 (wol. 7).

III. Inne grupy:

12. Akta Komisyi cywilno-wojskowej z r. 1791 — do poprzednio zebranych 6 dodano woluminów 18.

13. Akta wojskowe — dodano wol. 6.

14. Akta publiczne — zebrano wol. 15.

15. Równocześnie z tem rozgatunkowaniem odbywa się także rozdzielanie licznych fascykułów, które doprowadzono do r. 1700. Akta w nich znajdujące się, jak pojedyncze zeszyty do ksiąg radzieckich m. Krakowa, Kazimierza, Kleparza, Stradomia i t. d., urzędowe *excerpta* z tych ksiąg, testamenty, wykazy rachunków miejskich, kwity, inwentarze osób prywatnych, listy urzędowe i prywatne, pisma z kancelaryi królewskiej, wyższego sądu magdeburgskiego i sądu nadwornego, akta cechowe i t. p. włączono do poprzednio zebranych. Stąd też wymienione w poprzednich sprawozdaniach utworzone działy ciągle się uzupełniają. Podawać zaś ilości jest rzeczą bezcelową, gdyż trzebaby tu liczyć prawie każdą kartę. Są one bowiem po największej części spisywane oddzielnie; rozdzielanie ich i układanie w działach, do których należą, nie mało skutkiem tego zabiera czasu.

16. Z ksiąg bieżącego stulecia ukończono uporządkowanie ksiąg metrykalnych z lat 1809 - 1855, które wykonano w ten sposób, że allegata związano w okładki papierowe, dając im na czele rok właściwy. Każdy taki fascykuł stoi obok ksiąg metryk, ułożonych znowu chronologicznie według alfabetycznego porządku parafij.

17. W ubiegłym roku przystąpiono także do odczyszczenia opraw ksiąg odebranych z Urzędu hipotecznego. Wskutek pomalowania opraw ksiąg, prawie wszystkich ozdobionych pięknemi wytłaczanemi ornamentacyami i napisami ozdoba tych 'ksiąg pod powłoką białej glinki wapiennej była niemal niewidoczna. Obecnie wskutek usunięcia tej powłoki przywrócono im pierwotną postać, wystąpiły na wierzch śliczne linie i ornamenty winiet, złocone napisy i herby, które pod powłoką glinki nienaruszone się dochowały. W ten sposób oczyszczono już wszystkie księgi radzieckie krakowskie i połowę ksiąg ławniczych. Pierwsze kazano także ponaprawiać i poprzyklejać napisy lat na ich grzbietach. Również odczyszczono i naprawiono księgi radzieckie kazimirskie. Oprawiono na nowo rękopisów 16, książek 23; naprawiono zniszczone oprawy w 47 kodeksach. Sama natura rzeczy wymaga, że księgi zanim idą do rąk introligatora, pracującego z resztą w samym lokalu archiwalnym, są odpowiednio przejrzane i przygotowane.

18. Odebrano z Magistratu m. Krakowa:

I. (do l. 22) *a.* 90 tłoków pieczęci miejskich, *b.* skrzyneczkę drewnianą z ciężarkami do wag, złoconymi, *c.* puzderko z łokciem krakowskim mosiężnym, *d.* skrzynkę z 8 mosiężnymi większymi ciężarami do wag.

II (do l. 30) *a.* przedmioty należące do b. cechu chirurgów, jakoto 23 sztuk starej monety srebrnej zdawkowej austryackiej, 5 dwuzłotówek polskich z. r. 1831, 1 talar księstwa warszawskiego, 14 krajcarów i 9 półkrajcarów, 3 półgrosze polskie, 1 banknot austr., 1 dzwonek i 3 tłoki pieczęci. *b.* Cechu mydlarskiego 8 dokumentów pergaminowych, 5 papierowych, 13 ksiąg z zapiskami z lat 1547 - 1852, 1 fascykuł aktów luźnych, tabliczkę mosiężną z 1843 roku z nazwiskami starszych po jednej, a herbem cechu po drugiej stronie, puhar srebrny złocony wewnątrz z przykrywką srebrną niezłoconą, z herbem i nazwiskami członków cechu z r. 1852, tłok pieczęci cechowej

z. r. 1663, 3 małe krążki drewniane malowane z monogramami, literami i herbami, 12 okrągłych tabliczek mosiężnych z literami W. Z., 4 świec woskowych.

III (do l. 35). dyplom honorowego obywatelstwa Jana Matejki.

IV (do l. 40). 5 widoków ratusza krakowskiego i 1 tabelę cen zbożowych w Krakowie z lat 1816 - 1864, wszystkie w ramach.

Wszystkie ad I i ad II wymienione przedmioty uporządkowano, tłoki pieczęci odczyszczono i każdemu dano karteczkę z numerem.

19. Ofiarowali w darze:

Akademia Umiejętności 8 tomów swoich wydawnictw.

Muzeum XX. Czartoryskich czwarty zeszyt katalogu rękopisów wyd. Dr. Korzeniowski

Uniwersytet Jagielloński — *Album studiosorum* t. II, wyd. Adam Chmiel.

Zarząd Teatru miejskiego przesyła wszystkie ogłoszenia teatralne.

PP.: Stanisław Cercha — 8 broszur do spraw miasta Krakowa.

Dr. Stanisław Domański pracę własną p. t. „W sprawie dalszych badań wody gruntowej w okolicy Krakowa“.

Leonard Lepszy pracę własną p. t. „Turzonowie w Polsce“.

Józef Łakociński — 2 odbitki artykułów „Czasu“ i kopią aktu otwarcia teatru miejskiego.

Józef Muczkowski Dr. Barańskiego Wiadomości statystyczne o m. Lwowie — 2 roczniki i Sprawozdanie Prezydenta m. Lwowa, Mochnackiego z lat 1889 - 1891.

Władysław Prokesch — 2 dokumenty cechowe pergaminowy i papierowy.

20. Zakupiono następujące książki:

Bucher — Behem's *Codex picturatus*, Wien 1889.

Jecht — Über das älteste Görlitzische Stadtbuch vom J. 1305. Görlitz 1891.

Roth v. Schreckenstein — Das Patriziat in den deutschen Städten. 2 wyd. Freiburg 1886.

Archivalische Zeitschrift — III tom i trzy illustracye z widokami m. Krakowa.

21. Dziennik podawczy liczył numerów 57 — wydano 9 odpisów wierzytelnych i 8 wyjaśnień urzędowych.

Z archiwum korzystało osób 6 przez dni 73.

Uchwałą z. d. 19 października 1893 r. przyznała Rada Miasta tercyanowi archiwum uniform pachołka Magistratu, a nadto kożuch i rękawice zimowe.

22. Z kredytu 250 zł. na dalsze urządzenie archiwum zapłacono za pośrednictwem Ekonomatu miejskiego za roboty introligatorskie 241 zł. 50 ct., sprawiono pulpit do ksiąg za 6 zł., wiaderko na wodę za 1 zł. 50., pomalowano tablicę za 1 zł. 39 ct., ogółem wydano 250 zł. 39 ct.

Z kwoty 24 zł., wyasygnowanej na wydatki kancelaryjne zakupiono materyałów i przyborów za 15 zł. 59 ct. (kwit firmy J. F. Fischera), resztę wydano wedle załączonego rachunku.

Dochód z opłat archiwalnych wynosił 21 zła. (kwity 1 - 6), odtrąciwszy 4 zł. na stemple, zostaje 17 zł., a wraz z pozostałością z ubiegłego roku 17 zł 51 ct. Za książki i illustracye zapłacono 20 zł. 09 ct. — niedobór w kwocie 2 zł. 58 ct. pokryto z funduszu na wydatki kancelaryjne.

W Krakowie dnia 2 stycznia 1894 r.

Dr. Stanisław Krzyżanowski.

Nakładem Gminy miasta Krakowa — Drukiem A. Koziańskiego w Krakowie.